

Ткачук Н.В.

**к.е.н., доцент кафедри фінансів
Волинський національний
університет імені Лесі Українки**

Інвестиційний розвиток України в умовах військового стану

Україна демонструє значний прогрес у подоланні наслідків повномасштабного вторгнення, демонструючи позитивні ознаки економічного зростання, незважаючи на російську агресію, що триває. Разом з фінансовою підтримкою від міжнародних партнерів, стабілізацією енергетичного сектору, ефективним розв'язанням проблеми блокади морських кордонів та, хочеться сподіватися, швидким подоланням перешкод на сухопутних кордонах з країнами ЄС, перед Україною відкривається перспектива помірнього зростання загальної вартості та обсягу українського ринку інвестицій у 2024 році.

Щодо зовнішніх інвестицій, які направляються в дану галузь, варто відмітити Єгипет, що тісно співпрацює з Україною. Зокрема, двостороннє інвестиційне співробітництво НАК «Нафтогаз України» продовжує реалізовувати в Єгипті найбільший інвестиційний проєкт за кордоном на родовищі Алам аль-Шавіш у Західній пустелі АРС [3].

Після підписання між Україною та Японією у 2015 р. Угоди про сприяння та взаємний захист інвестицій, а також запровадження у 2016 р. поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС на основі Угоди про асоціацію, Україна стала більш привабливою для японського бізнесу в інвестиційному і торговельному сенсах. Японія надає Україні суттєву технічну, грантову та фінансову допомогу як напряму, так й у рамках проєктів міжнародних організацій з метою зміцнення демократичних інститутів, проведення адміністративних та економічних реформ, розвитку культури, освіти, медицини, а також інфраструктури в нашій країні [2].

Посилення ролі прямих іноземних інвестицій (ПІІ) вірогідно матиме провідне значення для процесу відбудови. За даними Financial Times, будівництво, відновлювана енергетика, фінансові послуги, транспорт та ІКТ становлять понад 60% вартості інвестицій типу greenfield в Україну з 2003 року.

Надання пріоритету іноземним інвестиціям у ці важливі сектори, за якими Україна підтвердила свою інвестиційну привабливість, допоможе прискорити процес відновлення.

Станом на жовтень 2022 року, за оцінками KSE, загальна сума прямих задокументованих збитків житловій та нежитловій нерухомості, іншим об'єктам інфраструктури склала понад 127 млрд дол. Найбільша частка в загальному обсязі збитків припадає на житлові будинки (40% або 50 млрд дол.) та інфраструктуру (28% або 35 млрд дол.) [5].

Державна політика інвестиційного розвитку сформована у наступних напрямках: зокрема, в оборонно-промисловому комплексі уряд вбачає можливості для інвестицій в понад 10 великих проектів на 43 млрд гривень.

В металургії та металообробці – понад 20 потенційних проектів для інвестицій на 26 млрд гривень.

В агропромисловому комплексі, на думку урядовців, існують можливості для вкладення 34 млрд гривень в більш ніж 300 проектів.

В енергетиці – більше 50 проектів на 177 млрд гривень інвестиційного потенціалу.

19 млрд гривень можна вкласти в понад 30 проектів у галузі фармацевтики.

В розробку природних ресурсів держава пропонує вкладатися на 5,6 млрд гривень в більш ніж 10 проектів.

В логістику та розбудову інфраструктури можна вкластися на 123 млрд гривень у понад 30 проектів.

Меблева та деревообробна промисловість чекають на інвестиції 5 млрд гривень у понад 40 проектів.

Понад 2 тисячі інноваційних технологічних стартапів потребують інвестування близько 11 млрд гривень.

Понад 20 проектів промислового виробництва вимагають інвестицій на 16 млрд гривень.

Під час війни складно привабити в Україну як західні, так і внутрішні інвестиції. Проте в довгостроковій перспективі Україна буде дуже інвестиційно

привабливою країною через необхідність активного відновлення пошкодженої інфраструктури. Це створює перспективи не лише для будівельного сектора, але й для всіх постачальників будівельних матеріалів, послуг архітекторів тощо, переконаний Тимофій Милованов, президент Київської школи економіки, колишній міністр розвитку економіки (в 2019-2020 роках).

Перспектива членства в Європейському Союзі робить Україну привабливою для виробництва продукції та послуг, які користуватимуться попитом в ЄС. Це стосується сектору енергетики, продукції з критичних матеріалів, певних сегментів харчової промисловості, меблевої продукції, ІТ-сектору.

Через війну Україна набуває значної експертизи у сфері оборонної промисловості, медичної реабілітації та розмінування. На цю експертизу, впевнений Милованов, буде попит.

Проте це – майбутнє. На теперішній же час в Україні досить незначний внутрішній ринок, ще не досягнуто повної лібералізації та гармонізації з ЄС, дорога логістика та багато ризиків, пов'язаних з війною. Водночас зовнішні інвестиції критично необхідні економіці для підтримки оборони саме зараз.

Висновки. Підхід створення нових бізнесів «з нуля», тобто. greenfield-проектів тільки починає застосовуватися в корпоративному банкінгу. Ринок зовнішніх партнерів ще недостатньо розвинений, до того ж усередині організації можуть існувати серйозні бар'єри, що перешкоджають змінам.

Однак в умовах стагнації доходів корпоративного банківського обслуговування та стрімких та глибинних змін ринку позитивний ефект може мати на індустрію трансформаційний вплив. Як показують наведені нами в даному звіті приклади, ті, хто першими розпочали рух у напрямку greenfield-ініціатив, можуть досягти кардинальних змін як обслуговування клієнтів, запровадити нові бізнес-моделі, скоротити витрати та змінити свою корпоративну культуру.

Попри воєнні ризики, в Україні є багато ніш і привабливих сфер для інвестицій. Дешеві активи, відносно недорога, але кваліфікована робоча сила, значний попит на певні товари в майбутньому, що може створити надприбутки.

І для того, щоб порівняно швидко вийти на український ринок після закінчення війни, необхідно якнайшвидше почати досліджувати бізнес-середовище та реалізовувати інвестиційні проєкти в Україні.

Загалом, відбудова створює унікальну можливість модернізувати виробничий потенціал України та залучити іноземний капітал у сучасні технології. Це закладе основу для довгострокового зростання та сприятиме більш тісній інтеграції України у світову економіку.

Таким чином, реалізація інвестиційно привабливих проєктів стане невід'ємною частиною плану відновлення, його рушійною силою щодо розвитку підприємництва та залучення іноземного та українського бізнесу до регіональних та глобальних ланцюгів постачань.

Список використаних джерел

1. Як і куди потрібно інвестувати в 2023-2024 роках. Kyivstar business hub: веб-сайт. URL: <https://hub.kyivstar.ua/articles/yak-i-kudy-varto-investuvaty-v-ukrayini-u-2023> (дата звернення: 01.05.2024).

2. Панкова Л. І., Камалова-Кутинець О. М. Аналіз тенденцій та перспектив залучення іноземних інвестицій в умовах економіки війни. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2022. № 6. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2022-6-03-02> (дата звернення: 01.05.2024).

3. Нечипурок О. В. Проблема залучення іноземних інвестицій в Україні під час війни. Економіка та суспільство. 2023. № 54. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2714> (дата звернення: 01.05.2024).

4. Не спізнитися на «український потяг». Українська правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/07/18/689232/> (дата звернення: 01.05.2024). DOI: <https://doi.org/10.17852/1809-709x.2023v18n36p01-07>

5. Країна можливостей: чому інвестор прийде в Україну. Українська правда: веб-сайт. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/09/29/691997/> (дата звернення: 01.05.2024).